

Mona Chollet

“Ezinezkoa da noizbait sorginaren rolean ez aurkitzea”

Mona Chollet (Geneva, Suitza, 1973) *Le Monde Diplomatique* egunkariko kazetaria eta saiakera idazlea da. Frantzia salgai dago irailaz geroztik bere azken lana: *Sorcières – La Puissance invaincue des femmes* (Sorginak – Emakumeen garaitu gabeko indarra). Europako sorgin ehizaren garaiko herentzia patriarkala gaur egunera ekarri du. Galdera bat bota du: zergatik dira zalantzan jarriak emakume independenteak, adinekoak eta umerik ez dutenak? *Revue Ballast* hedabidea argitaratu du Chollet egindako elkarrizketa. Horko zati bat ARGIAra ekarri dugu *El Salto* hedabidearen bitartekaritzari esker.

Revue Ballast hedabidea

ARGAZKIA: STÉPHANE BURLLOT / REVUE BALLAST

Izenburua izenburu, zure liburuak pixka bat baino ez du hitz egiten sorginei buruz. Sorginak, ezer baino gehiago, irudi bat dirudi, hainbat motatako emakume estigmatizatuak imajinatzeko lagungarri. Ez naiz historialaria eta ezingo nintzateke saiatu sorgin ehizaren historia egiten. Historialari emakumezkoen eta gizonezkoen lanak irakurri ditut, baina, hain zuzen, garai hartan jazarri zituzten emakume motak (geroago aletu ditza-kegu) aletzea interesatzen zitzaidan: ezkongabeak, alargunak, bere ugalketa

kontrolatzen zuten emakumeak, adineko emakumeak.

Emakume mota horiek estigmatizata, emakume guztiek nolakoak izan behar zuten birformulatu zuten. Sorgin ehizaren bidez hainbat motatako jokae-
rak debekatu ziren, eta muturreko indarkeria erabili zuten zapalkuntzarako. Ehiza horien ondorioek gizarteko emakume guztiengan izan zuten eragina: ikerketez eta torturez harago, emakumeek etengabeko mehatxua jasan zuten, arauak betetzeko agindu moduko bat.

Emakume batengan onargarria zer den eta zer ez den irudikatzerakoan horrek guztiak eragin diziplinario indartsua izan zuela uste dut. Hasteko, debekua indarkeria eta errepresioa erabiliz ezarri zen, eta ondoren, XIX. mendetik aurrera, nolabaiteko losintxaren bidez. Emakumeen heziketak beste norabide bat hartu zuen, justifikazio moral eta medikuak erabiliz. Sorgin ehizaren bidez oso modu bortitzean hasitako heziketa prozesua era goxoagoan egiten jarraitzeko modua zen.

Indarkeria matxistaren kontrako nazioarteko eguna

#BAIETZIKGABEEZETZDA

A25

Hiru eratako "sorgin" jazarriak zirriborratzen dituzu: emakume independenteak, umerik ez daukaten emakumeak, eta emakume zaharrak. Emakume independentearen barruan sar genezake etxeko eremuan ez dagoen emakumea? Sorginak, etxeko eremura lotu ohi diren objektuak, adibidez erratza, eraldatzen ditu.

Bai. Nolabait esatearren nire *Chez soi. Une odyssée de l'espace domestique* lanaren (Etxean. Eremu pribatuaren odisea) jarraipena da. Sorgin ehiza emakumeak lanbide ugaritatik egotzi zituzten garaia da, ama rola eta etxeko eremua ezarri

zitzaien. Emakumeak independente izatea eta bizitza sozialean parte hartzea gaizki ikusiak daude.

Atalburu oso bat haurrak ez izateko hautuaz idatzi duzu. Mugimendu feministaren goiburua ospetsua da "Umea nik nahi badut, nik nahi dudanean", eta zuk goiburuaren lehenengo zatiari baino ez diozu erreparatu. Tabu bat eraso duzula uste al duzu?

Gaiaz hausnarketa gabezia dago. Amatasuna gaitzesten duten eta amatasunari herra izatea bultzatzen duten feminista zitatez sarri halako irudikapena egiten

da. Egiaz, testu feministek gutxi hitz egiten dute amatasunaz. Umerik ez izatea ez da hainbeste babestu den aldarrikapena.

Gatazka eragin duten norbanakoen jarrerak aurki daitezke: Erika Jong feminista estatubatuarrak kontatu izan du batzar feminista batean bere poema bat irakurri zuela. Poemak bere bizitzan amatasunak izan zuen garrantziaz hitz egiten zuen, eta batzarrean entzuleek txistua jo zioten. Emakume haiek diskurtso usatua entzun zutelako haserretu ziren, baina nahiko jarrera itsusia izan zuten. Bakoitzaren bizipenak errespe-

#25NBIZKAIA

**DÍA INTERNACIONAL CONTRA LA VIOLENCIA HACIA LAS MUJERES
EMAKUMEENGANAKO INDARKERIAREN AURKAKO NAZIOARTEKO EGUNA**

“Ezkongabeak, alargunak, ugalketa kontrolatzen zuten emakumeak eta adinekoak estigmatizatuta, emakume guztiek nolakoak izan behar zuten birformulatu zuten”

tatu behar dira, hor egon daitekeen edo egon ez daitekeen desioa, alegia. Bi aukerak errespetatu behar dira. Alabaina, niri orokorrean gutxi garatzen den diskurtsoa garatzea iruditzen zitzaidan garrantzitsua: umeak ez izateko erabakia.

Ume bat nahi izatea errailetan dakargula esaten zaigu, ez dagoela zalantzan jartzerik. Halaz ere, guk erraiak dauzkagu eta ez dugu umerik nahi. Diskurtso horrek presio soziala bazter uzten du, presioa sena deitzen dioten horrenpean estaltzen da. Gure gizartean haurrak izan ala ez izan erabaki dezakegu... baina izateko baldintzapean. Gure buruari galde geniezaioke zergatik dagoen halako zentsura soziala, zergatik umeak izatea lehenesten den aukera naturala den, eta era berean lurra gainpopulatuta dago, planetaren etorkizunak beldurra ematen du alde batetik edo bestetik begiratu. Haurrik izan nahi ez duten emakumeen aurrean ematen diren erantzunek erakusten dute zenbateraino hartzen diren emakumeak esentzia bakarraren ordezkari. Umeak izan nahi ez dituen emakumeak zera entzungo du: “A, baina nahi eta ezin duten emakumeengan pentsatu beharko zenuke”. Zein da harremana? Hori esa-

SORGIN HILAK, ERBESTERATUAK, LINTXATUAK...

Zer esango zenieke sorgin ehiza gertakizun historiko nagusitzat hartzerik ez dagoela diotenei, hala hartzeko biktima nahikoa ez dagoela argudiatuta?

Europar 50.000 eta 100.000 biktima artean egon zirela kalkulatzen da. Alabaina, zifra zalantzarria da, eta ez dira kontuan hartzen hil ez zituztenak baina bai lintxatu, erbesteratu eta bere buruaz beste egin zutenak. Ez dut uste hildako kopuruak zehazten duenik gertakariaren garrantzia. Torturen eredugarritasuna biktima zuenez askoz harago heldu zen. Eredugarritasun horrek gizarte osoari eragin zion iruditeria moldeatu zuen, eremu geografiko zabalean, aldi luze batez.

tea emakumeak gehiago edo gutxiago trukatu litezkeen izakitzat hartzea da.

Gizarteak desioak nola eraikitzen dituen hitz egin duzu, baina baita “erloju biologikoaren” inguruan dauden mamuei buruz ere.

Horrek emakume zaharraren eta haurrik gabeko emakumearen estigmatizazioa zeharkatzen ditu. Eerloju biologikoaren ideien bidez ziurrenik emakumeak gehiegizko presiopean ezartzen dira: ama izan behar dutela errepikatzen diegu etengabe, bizkor ibiltzeko, bestela ezinezkoa izango dela, patua galduko dutela.

“Denok zahartuko gara, baina gure gizartean emakumeak ez dauka ondo zahartzeko modurik”

Presio sozialak emakume guztiengan gauzatzen dira, klase sozialak gorabehera?

Orokorrean bai. Nola ez, goi klaseetako emakumeek ondo elikatzekeo baliabideak dituzte, osasun ona izateko, zaintzeko. Gorputza gazte eta osasuntsua erakustea, sarri, ezaugarri sozial oso indartsua da. Baina horrek presio sozial oso handia ere eragiten du. Orokorrean, uste dut klase sozial guztietako emakumeek sentitzen dituztela halako aginduak.

Zuk emakumez orokorrean hitz egin duzu, beste batzuek berriz, Redfern Barrett idazle britainiarrak adibidez, sorgin queer-ean jartzen du fokoa.

Emakume guztioi dagokigula uste dut. Oso erraza da sorgina izatea. Gizartean bidea hain da estua emakume onargarria izatea nahi denean (posible da?): ezinezkoa da noizbait sorginaren rolean ez aurkitzea. Bestela, izaki bortxatuak eta lotuak gara, berezko ezer ez dugunak. Agian, emakume zaharrak dira kategorizazio horri gehien aurre egin behar diotenak. Denok zahartuko gara, baina gure gizartean emakumeak ez dauka ondo zahartzeko modurik. ■

	<p>Azaroak 21, asteazkena:</p> <p>17:00 Urumea Herri Gunea BURUBEROKI TAILERRA Kamiseta zahar bat eraman behar da Antolatzailea: Hernaniko Koordinadora Feminista</p>	<p>Azaroak 23, ostirala:</p> <p>18:30 Biteri kultur etxea BELDUR BARIK LEHIAKETA Antolatzaileak: Berdintasun Kontseilua eta Hernaniko Udala</p>	<p>Azaroak 27, asteartea:</p> <p>18:00 Biteri kultur etxea “HEDABIDEEN PAPEREA INDARKERIA MATXISTAREN AURREAN: INFORMAZIOA ALA DESINFORMAZIOA” Muganik Gabe GKE-ak egindako ikerketaren aurkezpena eta ondoren solasaldia Irati Sarasua Arabaolaiza kazetariaren eskutik. Antolatzaileak: Berdintasun Kontseilua eta Hernaniko Udala</p>	
	<p>Azaroak 22, osteguna:</p> <p>18:00 Iturola ZAINZA PLAZARA! TAILERRA Antolatzailea/organiza: Iturola Elkartea Sorgunea</p>	<p>Azaroak 25 de noviembre: Igandea - Domingo</p> <p>13:00 Plaza Berria MANIFESTAZIOA/ MANIFESTACIÓN Antolatzailea/organiza: Hernaniko Koordinadora Feminista</p>		
	<p>17:00 Gaztelekua PRECIOUS PELIKULA Antolatzailea: Hernaniko Gaztelekua</p>		<p>17:00 Iturola berdintasun kontseilua</p>	